

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació acadèmica		Batxillerat / Grau Història, Arqueologia i Arts cristianes / Teologia			
Assignatura		1G1002 - 1H001I HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA ANTIGA			
Any	2023-2024	Curs	Primer FHEAG Segon FTC	Valor lectiu	5 ECTS
Període lectiu	1r semestre	Hores setmanals	3	Cicle	Primer - Grau
Professor/a	Dr. Robert Baró			Llengua	Català

Descripció de l'assignatura:

El curs té com a objectiu una aproximació als orígens i als primers passos de l'Església, des dels seus principis judeocristians fins a la mort del papa Gregori el Gran (604). En aquest marc temporal es produeix un dels aspectes més decisius de la història de l'Església a l'antiguitat: passa de ser perseguida a convertir-se en pilar teocràtic del poder polític. L'expansió de l'evangeli en el món conegut aleshores —l'Imperi romà— coneix diverses fases. Primer, una etapa de rebuig mutu que té les persecucions com a principal característica. Després, una profunda cristianització de l'Imperi que culminarà en la consecució de l'Imperi romano-cristià en el segle IV, entre Constantí i Teodosi. La unió entre el tron i l'altar es perpetua sempre més, fins i tot després de la desaparició de l'Imperi d'Occident l'any 476 en els regnes germànics, embrions de les monarquies medievals.

Temari abreujat:

1. Inicis del cristianisme:
 - 1.1. Comunitats de matriu jueva.
 - 1.2. Procés d'institucionalització de l'Església
 - 1.3. La persecució de Neró a Roma i els martiris de sant Pere i sant Pau.
2. Arqueologia cristiana:
 - 2.1. Metodologia
 - 2.2. Terra Santa
 - 2.3. Roma
 - 2.4. Tarraconense
3. L'Església al segle II i III:
 - 3.1. Topada amb el culte imperial: persecucions contra els cristians. Els màrtirs.
 - 3.2. Primeres heretgies: gnosi i marcianisme. Entre la propaganda i l'apologia.
 - 3.3. Configuració de la Gran Església
4. Constantí i la Pau de l'Església al segle IV.
 - 4.1. Cristianització de l'Imperi
 - 4.2. Historiografia cristiana

5. Crisi del segle IV:
 - 5.1. Donatisme
 - 5.2. Controvèrsies trinitàries: arianisme. Concilis de Nicea i Constantinoble.
 - 5.3. La conversió de l'Estat romà a l'ortodòxia nicena amb Teodosi. Fi del paganisme
6. Crisi del segle V:
 - 6.1. Controvèrsies cristològiques: nestorianisme i monofisisme.
 - 6.1.1. Els concilis d'Efes i Calcedònia.
 - 6.1.2. El triomf de l'ortodòxia i el paper del papa Lleó el Gran.
 - 6.2. Controvèrsies occidentals: pelagianisme i priscil·lianisme
 - 6.3. Les primeres incursions dels "bàrbars" i la reflexió de la vulnerabilitat de l'Imperi romàncristià. Desfeta política de l'Imperi d'Occident (476).
7. El monacat antic
8. Els pobles germànics:

Bibliografia bàsica:

- D. ABADIAS, *Breu història dels concilis ecumènics*, Barcelona: CPL 2017;
- J. ÀLVAREZ, *Arqueologia cristiana.* Madrid: BAC 1998;
- **J. BUSQUETS, *Les heretgies en l'Església antiga*, Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, 1998;**
- A. CORBIN (dir.), *Histoire du christianisme*, Paris: Ed. du Seuil, 2007;
- J. de C. LAPLANA, *L'Església dels primers segles*, Barcelona: Ed. Mediterrània, 2006;
- L. PIETRI (dir.), *Histoire du christianisme*, vol. I: Le Nouveau Peuple: des origines à 250, Paris: Desclée, 2000 / Ch. et L. PIETRI (dir), *Histoire du christianisme*, vol II: Naissance d'une chrétiente: 250-430, Paris 1995;
- C. PIFARRÉ I CLAPÉS, *Literatura cristiana antiga.* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 2008;
- A. PLADEVALL, *Història de l'Església a Catalunya*, Barcelona: Claret 2007;
- **M. SOTOMAYOR – J. FERNÁNDEZ UBIÑA (coord.), *Historia del Cristianismo. I. El mundo antiguo*, Madrid – Granada: Trotta – Universidad de Granada 2003;**
- P. TESTINI, *Archeologia cristiana*, Bari: Edipuplia 1980;
- G. THEISSEN, *La religión de los primeros cristianos: una teoría del cristianismo primitivo*, Salamanca: Sígueme 2002.